

Nález netopýra brvitého (*Myotis emarginatus*) v Praze

Jana NECKÁŘOVÁ

Kocianova 1582/5, CZ–155 00 Praha 5, Česko; j.neckarova@centrum.cz

Record of the Geoffroy's bat (*Myotis emarginatus*) in Prague (Czech Republic). A roosting female of the Geoffroy's bat (*Myotis emarginatus*) was found in a mine at Řeporyje, at the south-western edge of the capital of Prague on 17 October 2010 (cadastre of Praha-Řeporyje, 300 m a. s. l., mapping square 5951). This is the first confirmed record of the species in the territory of Prague.

Myotis emarginatus, distribution, Bohemia

U netopýra brvitého, *Myotis emarginatus* (Geoffroy, 1806) byl zaznamenán nárůst početnosti a plošné šíření jak v České republice (od 90. let 20. století), tak i na Slovensku (Horáček et al. 2005). Těžiště jeho rozšíření se na území ČR nachází na Moravě, kde bylo zjištěno 30 mateřských kolonií. V Čechách má výskyt tohoto druhu spíše ostrůvkovitý charakter. Nálezy pocházejí z východních, severních, středních a jižních Čech. Letní kolonie byly nalezeny jen ve východních Čechách; v Černíkovicích a v Kostelci nad Orlicí (Benda & Hanák 2003, Hanák & Anděra 2006).

Samice (nullipara) netopýra brvitého (*Myotis emarginatus*) s délkou předloktí 39,3 mm byla nalezena ve štole u Řeporyj (synonymum štola u továrny) v katastrálním území Praha-Řeporyje (50° 01' 48" s. š., 14° 19' 51" v. d., 300 m n. m., mapovací čtverec 5951) 17. 10. 2010. Netopýr visel volně zavěšený na stropě (uprostřed štoly), což odpovídá jeho úkrytovým nárokům (Schnitzerová et al. 2009). V tomto případě se jednalo o jediný nález jedince na dané lokalitě ze všech dosud pozorovaných, který zvolil jako způsob odpočinku volné zavěšení. Okolní teplota byla 9,6 °C, relativní vlhkost vzduchu dosahovala 44,8 %.

Štola je kontrolována od roku 2004, pravidelné kontroly probíhají od roku 2010. Dosud zde bylo zjištěno 8 druhů netopýrů: netopýr velký (*Myotis myotis*), netopýr řasnatý (*Myotis nattereri*), netopýr brvitý (*Myotis emarginatus*), netopýr vodní (*Myotis daubentonii*), netopýr večerní (*Eptesicus serotinus*), netopýr černý (*Barbastella barbastellus*), netopýr ušatý (*Plecotus auritus*) a netopýr dlouhouchý (*Plecotus austriacus*). Během 37 kontrol bylo 54 % pozitivních, netopýři byly na lokalitě pozorováni ve všech obdobích ročního cyklu (Hanák et al. 2009, nepubl. údaje). Štola je vstupním tunelem (délka přibližně 30 m) do lomu, ve kterém se dosud těží. K odstřelům dochází až 2× týdně (Vadászová in verb.). Rizikem pro netopýry spojeným s těžbou jsou pády hornin, ke kterým dochází zejména ve štole lomu Požáry 1. Ve zchátralém objektu bývalé továrny a v přilehlém okolí se nachází ilegální paintballové hřiště, v jehož důsledku jsou netopýři ve štole u Řeporyj rušeni lidmi a kouřem z ohnišť (17. 10. 2010: 30 průchodů člověka za 1 hodinu).

Jediný nález netopýra brvitého na území Prahy byl údajně učiněn v PP Prosecké skály, vzdálenost vzdušnou čarou činí přibližně 14,8 km od štoly u Řeporyj (Němec & Ložek 1997). Jelikož však není zřejmé, kdo je autorem tohoto nálezu a žádný z autorů publikace není specializovaným chiropterologem, nelze zaručit správné určení (Hanák et al. 2009). Tento druh byl opakovaně zastížen v Českém krasu a blízkém okolí v období přeletů (Tetín, Srbské jeskyně, Koněpruské jeskyně), v letním období (Hředle), v posledních letech bývá pravidelně nacházen v Českém krasu během zimního sčítání netopýrů (Arnoldka, Velká Amerika, Koněpruské jeskyně, Srbské jeskyně) (Gaisler 1956, Hanák & Figala 1963, Horáček et al. 2001, Benda & Hanák 2003, Hanák & Anděra 2006, nepublikované údaje). Nejbližší lokalitou od štoly u Řeporyj s jistým nálezem netopýra brvitého jsou štoly lomu Velká Amerika vzdálené vzdušnou čarou přibližně 12,7 km. Mateřská kolonie tohoto druhu v okolí Prahy nebyla dosud zjištěna (Hanák & Anděra 2006).

Nález netopýra brvitého ve štole u Řeporyj není překvapivý, štola se nachází pouhých 2,3 km od hranice CHKO Český kras. Výskyt druhu na vhodných pražských lokalitách byl zejména v období přeletů očekáván (Hanák et al. 2009).

Poděkování

Děkuji Vladimíru Hanákovi, Vladimíru Hanzalovi, Ivanu Horáčkovi a Heleně Jahelkové za potvrzení správného určení netopýra brvitého. Evě Vadászové děkuji za sledování frekvence odstřelů v lomu. Rovněž patří velký dík Ireně Neckářové, Michalu Portešovi, Ele Říhové, Davidu a Josefu Schovánkovi, Pavle Stránské, Evě Vadászové, Zoltánu Vadászovi a Danielu Vondrákovi za pomoc při kontrolách. Za finanční podporu ZO ČSOP Nyctalus v rámci interního grantu ČESON děkuji Ministerstvu životního prostředí.

Literatura

- BENDA P. & HANÁK V., 2003: Současný stav rozšíření netopýra brvitého (*Myotis emarginatus*) v Čechách. *Vespertilio*, **7**: 71–86.
- GAISLER J., 1956: Faunistický přehled československých netopýrů. *Ochrana Přírody*, **11**(6): 161–169.
- HANÁK V. & ANDĚRA M., 2006: *Atlas rozšíření savců v České republice, V. letouni (Chiroptera) – část 2. netopýrovití (Vespertilionidae – rod Myotis). Předběžná verze*. Národní muzeum, Praha, 187 pp.
- HANÁK V. & FIGALA J., 1963: Nález vrápence velkého, *Rhinolophus ferrumequinum* (Schreber 1774) a netopýra brvitého, *Myotis emarginatus* (Geoffroy, 1806) v Čechách. *Časopis Národního Muzea, Oddíl Přírodovědný*, **132**(1): 34–38.
- HANÁK V., NECKÁŘOVÁ J., BENDA P., HANZAL V., ANDĚRA M., HORÁČEK I., JAHELKOVÁ H., ZIEGLEROVÁ A. & ZIGLEROVÁ D. 2009: Fauna netopýrů Prahy: přehled nálezů a poznámky k urbánním populacím netopýrů. *Natura Pragensis*, **19**: 3–89.
- HORÁČEK I. (ed.), HANÁK V., BENDA P., ČERVENÝ J., HANZAL V., PRŮCHA M., VESELÝ J., WEINFURTOVÁ D. & ZIMA J., 2001: Nejvýznamnější zimoviště netopýrů ve středních Čechách. *Vespertilio*, **5**: 121–145.
- HORÁČEK I., HANÁK V. & GAISLER J., 2005: Dlouhodobé změny biodiverzity netopýrů: zpráva o nejrozsáhlejším monitorovacím programu 1969 – 2004. Pp.: 105–115. In: VAČKÁŘ D. (ed.): *Ukazatele změn biodiverzity*. Academia, Praha, 300 pp.
- NĚMEC J. & LOŽEK V., 1997: *Chráněná území České republiky 2. Praha*. Consult, Praha, 154 pp.
- SCHNITZEROVÁ P., CEPÁKOVÁ E. & VIKTORA L., 2009: *Netopýři v budovách. Rekonstrukce a řešení problémů*. Tria, Praha, 71 pp.

došlo 21. 11. 2010